

SILICON VALLEY-N GAUZATURIK DUTE JADA, MUNDURA ZABALDU NAHI LUKETEN ANTOLAKETA

Telelana lan-antolaketa berri bihurturik da langile askorentzat. Koronabirusak hala beharturik, azken urteetan helburu zutena egunetik biharamunera errealitate bihurtu zaie numerikoaren sektoreko oligarkei. Jendea etxetik dabil lanean, internet bidez. AEBetako Silicon Valleyn kokaturiko enpresa horien errealitateari so egitea komeni da, irudikatzeko biharko orokortu nahi luketen antolaketa eta harremantzea. "Internet hil ala bizikoa bihurtu zaigu egunetik biharamunera" diote pozik. Bizirik bagaude ere, ezberdintasun sozialak eta prekaritatea areagotzen dituen antolaketa berri batean gaude, ordea.

JENOFA BERTHOKOIRIGOIN

Berriz ere etxeratze aginduak eta konfinamenduak bideraturik zaizkigun honetan, *Le Courrier International*-en *La Silicon Valley mise sur le télétravail assorti de réductions de salaire* (Soldaten apaltzea dakarren telelanean parioa egiten dabil Silicon Valley) artikulua arreta piztu dio kazetariari.

AEBetako Kalifornia estatuaren iparraldean kokatzen den San Frantziskoren Badian Silicon Valley deitu gunean batzen dira numerikoaren sektoreko enpresa boteretsu guztiak –Apple, Google, PayPal, Ebay, Yahoo eta beste–. Hiru milioi biztanle, 6.000 enpresa potolo, muturreko aberastasuna eta aldi berean muturreko pobrezia biltzen dituen eta BPG Txileko Estatuaren heinekoa duena. Xavier de la Porte kazetariak jada 2013an horrela deskribatzen zuen bertako egoera sozioekonomikoa: "Ikaragarriki aberats diren oligarka bakar batzuk, gaizki ordainduriko langile klasea haien zerbitzurako, eta tarteko klaserik gabe, edo arras ttipia". Iraganeko kontua dira 60ko eta 70ko hamarkadetan eskualde horretan loraturiko hipi-izpiritu eta kontra-kulturak. Muturreko liberalismoak estali zuen norbana-koaren autonomiaren ideala. 1976an Bill Gates gazteak –gaur egun mundu mailako bigarren pertsona aberatsena dena, bere 98 miliar dolarekin– inguruko gazteei bidalitako gutun batean kokatzen du bihurgunea Fabien Benoit *The Valley, une histoire politique de la Silicon Valley* (The Valley, Silicon Valleyn historia politiko

bat) liburuaren idazleak. Programa informatikoek aberastasuna sor dezaketela ohartarazi zien, jabetza pribatuaren kontzeptua mahai gaineratuz. Orduz geroztik, ezagutzen dugu munduak harturiko norabidea.

Aisialdia, lana, hezkuntza, harremantzea, kontsumoa, guztia internet bidez bideratzea amesten duten enpresek telelanean bihurgunea harturik dute beraz: Microsoft, Facebook zein Twitter egiturek "modu iraunkorrean telelanean aritzeko" aukera proposaturik dute, soldatak bizitokiaren arabera baldintzatuz –ulertu apalduz, soldaten %15ra arteko apaltzea *Wall Street Journal*-en arabera–. "Berrogeialdian pasatako hilabete horiei esker hamar urteko saltoa egin dugu", Eric Schmidt Googlen zuzendari izandakoaren hitzetan: "Internet hil ala bizikoa bihurtu zaigu egunetik biharamunera". Zorionekoak haiek, ametsaren gauzape-na hurbilago dute koronabirusari esker. Silicon Valleyn pasatzen denaz jakinean izan behar gara, bertan planteaturiko logikak mundu guztira zabaltzea dutelako helburu.

Usbek&Rika komunikabidearen *Pourquoi la Silicon Valley mise-t-elle sur le télétravail?* (Zergatik Silicon Valleyk telelanean apostua egiten du?) artikuluan agertzen denez, hemendik bost-hamar urtera sare sozialen kontrola duten enpresetako langileen erdia etxetik ariko da lanean, eta enplegatzeko orduan irizpide ere bilakatuko omen dute, ondotik

soldatak bakoitzaren herriaren arabera banatuz. Indiako *geek* jakintsuena Silicon Valleyra ekarrarazterik ez dute izango beraz, buruhausterik gabe kontratatzen ahalko dute eta gainera, bertako soldata miserablea bideratuz –seguruenik batz besteko soldata baino handiagoa, baina ogi pikor bat miliardunentzat–.

"2020an atomoak baino byteak hitgitzea errazago bihurtu zaigu, beraz nahiago dut gure langileak bideoz edo errealitate birtualez teleportatzea, auto metaketetan blokeaturik ingurumena kutsatzen aritzea baino", Mark Zuckerberg Facebooken buruaren hitzetan. Berdez pintaturiko argudio horren giblean gordez den errealitateari so egitea komeni da.

LANGILEENTZAKO MEHATXUA

Batetik, enplegatze gastuak ttipitzeko bidea dute, aberatsak are aberatsago bihurtzeko bidea. Harturiko norabide hau kapitalismoaren logikan kokatzen du Fanny Lederlin filosofoak: "Mundializatuz mekanismo berak bideratu zituen industriak XX. mendean, hau da, deslokalizatu ziren eskulan merkeagoa atzemateko gisan. Gauza bera da, salbu orain lantegia eraikitze beharrik ere ez dutela. Erran dezagun argiki: langileentzako mehatxu bat da telelana".

Kontutan hartu beharrekoa da ere langileriaren eskubideen aldeko eta nagusiaren erabakien kontrako protestak errepikatu direla azken urteetan indibi-

PROTESTAK ETA TELELANA

BERRIKI ARTE OHIKOA EZ ZENA ERREPIKATUZ DOA SILICON VALLEYN: LANGILEAK ANTOLATZEN ARI DIRA NAGUSIEK HARTURIKO ERABAKIEN KONTRA. PROTESTAK OZTOPATZEKO BIDE INTERESGARRIA DA TELELANA, LANGILEAK ELKARRENGANDIK URRUNTZEN DITUELAKO.

dualismoaren erreinua den Silicon Valleyn –2018ko apirilean Googleko langileak ziren protestan, 2018ko ekainean Microsoftekoak...-. Telelanak elkartasuna arraildu dezakeela badakite arras ongi numerikoaren esferako nagusiek: “Fisikoki langileak elkarrengandik urrunduz, elkartasunen eta protesten oztopatzeko bide ona da telelana”, Lederlinen arabera.

Ekainean plazaraturiko *How working from home works out* (“Nola funtzionatzen du etxetik bideratu lanak”) artikuluan, Nicholas Bloom irakasleak ikertzen ditu hiru garai ezberdin: COVID-19 aitzinekoa, izurriteak bideratu konfinamendu garaia eta COVID-19 ondorengoa, aurreikuspenen bidez. Txostenaren ondorioa mentalizatzen has gaitezen: “COVID osteko gure ekonomiaren zati integrala izango da telelana”. COVIDa aurretik

etxetik bideratu lana “bakana eta estigmatizatua” baldin bazen, orain, “estigmatizaziorik gabea, arrunta baina baldintza txarretan eramandakoa” dela dio: “Sekulan baino egoera txarragoetan lan egitera behartuak izan gara asko”. Zaintza eta lana batera kudeatu behar izan dutenak –gehiengo handian emakumezkoak–; baserri munduan dagoen internet sare ahula zein azpiegituren aldetik herritarren artean diren ezberdintasunak kontutan harturik, argi gelditu zaigu guztiena ez dela berdin telelanean ere.

Hori horrela, hiru kontseilu emanez bukatzen du ikerketa: telelana denbora partzialean egin beharko litzateke; hautuzkoa izan beharko luke eta azkenik, go-goan atxiki beharko genuke telelana ez dela eskubide bat, baizik eta pribilegio bat. Agintari zein enpresa-buruei eska-

tzen die benetako eta sakoneko gogoeta bat eramatea, “atzera bueltarik ez duen lan-antolaketa berri honek” klase arrakala oraindik gehiago sakondu ez dezan. Bistan da, horri gehitu behar zaizkio ondoko errealtate jasangaitzak: kutsadura numerikoa –hemendik 5 urtera %7,6koa izanen da internetek eragin CO2 isurketen zatia–, enpresa horiek bideratu zerga ihesa –Attac-ek egindako kalkuluei segi, Google, Apple, Facebook, Amazon, eta Microsoftek batuz bestean haien negozio zifraren %74 dute zergetatik saihesten– eta bizi pribatuaren zangopilatzearekin errimatzen duten datu pertsonalen kontrola eta ustiaketa.

Hala beharrez eta arduratsuki jarduteko ordua izanki, etxetik lanean ari garen honetan ez dezagun ahantz oligarka batzuen ametsaren gauzapenean garela. ●

ZINKUNEGI OPTIKA

Hernani 23 · 20004 Donostia
T. 943 420 624
info@zinkunegioptika.com
www.zinkunegioptika.com

f